

Gregor Erjavec

TIBET V BESEDI IN PODOBI

Knjižno-fotografska razstava v Narodni in univerzitetni knjižnici od 31. avgusta do 15. septembra 1999 je nastala v želji, da bi slovenski javnosti predstavili del starodavne, edinstvene in duhovno izjemno bogate tibetanske kulture, ki je v delih knjižne zakladnice NUK. Besedilo iz razstavnega kataloga, poleg zbrane bibliografije knjig o Tibetu, tibetanski kulturi in religiji, seznanja bralca še s posameznimi in vsebinsko zelo raznolikimi sklopi predstavljenega knjižnega gradiva o tej izjemni deželi. Na razstavi je bilo ob umetniških fotografijah Matjaža Krivica, ki so tenkočutno odslikovale čarobne podobe prostrane tibetanske planote in obraze ljudi s strehe sveta, prikazanih tudi štirinajst izvirnih tibetanskih religiozih in obrednih predmetov. Njihova starost datira od 16. do 19. stoletja. Hrani pa jih Muzej grad Goričane.

Razstava je bila postavljena tudi z željo, da bi v tibetanskih duhovnih vrednotah - strpnosti, miroljubnosti in sočutju do vseh živih bitij - današnji človek našel odgovore za miroljubno planetarno sožitje. Zanimanje za Tibet, tibetansko kulturo, religijo in miroljubna prizadevanja tibetanskega naroda, za njihove pravice se je v zadnjem desetletju močno povečalo tudi pri nas.

Tibetanska kultura je izjemno barvita, zanimiva in raznolika v svojem tradicionalnem in še živem tisočletnem izročilu. Oblikovala se je v težkih naravnih razmerah, pod vplivom prvotnega animistično-šamanističnega verovanja, kasnejšega budističnega nauka in v sožitju z naravo. Prav zato je tudi literatura,

ki tako ali drugače obravnava Tibet, Tibetance, njihove navade, obrede in verovanja, izredno pestra in večplastna.

Razstavljene knjige so tematsko raznolike: potopisi, avtobiografije, monografije, etnološko-geografska dela, knjige o tibetanskem budizmu, budistični filozofiji, tibetanski tradicionalni medicini, umetnosti, zgodovinsko-politični pregledi, folkloristika ter slovarji in slovnica tibetanskega jezika.

Najstarejša knjiga na razstavi je abeceda tibetanskega jezika iz leta 1773 z naslovom *Alphabetum tangutanum sive Tibetanum* v izdaji Typis Sac. Congregationis de Propag. Fide. Romae (Sveta Kongregacija za širjenje vere iz Rima). Je pregled in natančna predstavitev tibetanske abecede in učbenik z razlago ter transkripcijo tibetanskih črk v latinskem jeziku. Med starejšimi sta v naši zbirki omembe vredni še tibetanska slovnica z naslovom *A grammar of Tibetan language in English* in tibetansko-angleški slovar *Essay towards a dictionary, Tibetan and English* madžarskega avtorja Alexandra Csoma de Korosa iz leta 1834.

Najbolj so zastopane knjige z religiozno-filozofskega področja tibetanskega budizma. Vprašanje smrti, umiranja in posmrtna stanja imajo v pojmovanju tibetanskega budizma prav posebno vlogo. Zato je eno temeljnih religiozih del prav *Tibetanska knjiga mrtvih*, eno najpogostejše prevajanih del tibetanske literature v različne svetovne jezike. V zbirki je kar nekaj izvodov te knjige, med njimi tudi nemška izdaja z znamenitim psihološkim komentarjem Carla Gustava Junga iz leta 1938. Po zaslugi pesnika in dramatika Iva Svetine imamo to knjigo prevedeno tudi v slovenski jezik - izdala jo je založba Mihelač leta 1994. Ostale knjige s tega področja pa nam ponujajo znanja iz meditativnih praks, tibetanskega misticizma in budistične filozofije. Tibet kot težko dostopna, skrivnostna in prepovedana dežela na »strehi sveta« je že stoletja privlačil domišljijo popotnikov. Temu lahko pripišemo tudi veliko število potopisov o tej deželi. Najstarejši zapis z naslovom »*Western Himalaya and Tibet*« datira iz leta 1852 in je delo angleškega avtorja Thomasa Thompsona. Sledijo potopisi švedskega raziskovalca Svena Hedina iz začetkov dvajsetega stoletja in kasnejši popotniški zapisi znane francoske raziskovalke Tibeta Alexandre David-Neel. Najbolj znan in tudi najpogostejše prevajan potopis pa je avtobiografska zgodba Heinricha Harrerja »*Sedem let v Tibetu*«, ki je izšel prvič v nemščini leta 1953.

V Tibetu je razmerje med umetnostjo in duhovnim življenjem nerazdružljivo prepletano. Temeljna značilnost tibetanske umetnosti je, da ni nikoli sama sebi namen, temveč je vedno posvečena duhovnemu razvoju umetnika, uporabnika, opazovalca in vseh

drugih živih bitij. Naj opozorimo samo na dve novejši knjigi s tega področja: »Weisheit und liebe: 1000 Jahre Kunst des Tibetanischen Buddhismus« avtorice Marilyn M. Rhie iz leta 1996 in »Art of Tibet« avtorja Roberta E. Fisherja iz leta 1997.

V tibetanski klasični književnosti sta bili izredno priljubljeni dve literarni zvrsti: biografije in avtobiografije. Obe zvrsti najdemo tudi med deli, ki jih hrani NUK. Dve avtobiografski knjigi sta nastali pod peresom Milarepe, najbolj priljubljenega tibetanskega misleca, pesnika in mistika, ki je živel v 11. stoletju. V slovenskem časopisu je bila njegova pesem prvič objavljena leta 1938 v prevodu Antona Debeljaka. Zelo znano avtobiografsko delo *Svoboda v izgnanstvu* (izšla leta 1995) pa je življenjska zgodba Tenzin Gyatsa, Njegove Svetosti 14. Dalaj Lame, tibetanskega duhovnega in posvetnega voditelja. Decembra bo minilo deset let, odkar je za svoje miroljubno, strpno in predano prizadevanje za razrešitev tibetanskega vprašanja prejel Nobelovo nagrado za mir. Njegova druga avtobiografska knjiga je dosegljiva v nemškem prevodu z naslovom »Mein Leben, mein Volk«, izšla pa je v Zürichu in Münchnu leta 1962.

Starodavna tibetanska dediščina se zrcali v legendah, zgodbah in pripovedkah, ki nam odkrivajo animistično-šamanistična verovanja, budistične vrednote, priljubljenost trgovanja, univerzalni smisel za humor in optimistično naravnost tibetanskega človeka.

Po ameriških socioloških raziskavah kognitivnih procesov pri človeku se ljudje obračajo k mnogo širšemu svetu, kot ga obsega njihova vsakdanja družbena in psihološka stvarnost. In če sodimo po številu knjig, ki govorijo o Tibetu, Tibetancih in njihovi kulturi, ki so v zadnjih osmih letih izšle v slovenskem jeziku, bi lahko ugotovitve ameriških sociologov veljale tudi za Slovence. Prvi zapisi o Tibetu v knjižni obliki so se pri nas pojavili v tridesetih letih dvajsetega stoletja. Leta 1931 je v zbirki Tabu izšla knjižica *Z Odorikom Pordenonskim na Kitajsko in v Tibet*, ki jo je izdala Misijonska pisarna v Ljubljani. Opisuje dvanajst let trajajoče popotovanje frančiškanskega misijonarja prek Indije, Kitajske in Mongolije v Tibet. V istem letu je izšel tudi prevod knjige nemškega avtorja Bernharda Kellermanna z naslovom *Pot bogov. Po Indiji, Malem Tibetu in Siamu*.

Leta 1938 je slovenska pisateljica Alma Karlin, ki je sicer pisala v nemščini, v svojem zadnjem objavljenem romanu *Modri mesec* opisala slikovito popotovanje mlade Rine Klausner v odmaknjen tibetanski samostan, ki je pomenilo hkrati tudi popotovanje v duhovni svet.

Prvo podrobnejšo predstavitev Tibeta v slovenščini pa je prinesla leta 1955 izdana knjiga *Tibet, streha sveta* avtorja Oskarja Hudalesa, ki je zbral podatke iz različnih virov.

Leta 1959 je bila v Lhasi vstaja tibetanskega naroda proti kitajski zasedbi Tibeta, leto kasneje pa je v Ljubljani izšel prevod knjige *Azijski divji zapad: spremembe v zahodni Kitajski, Tibetu, Mongoliji in Sibiriji* avtorja Antona Zischke.

Več in bolj objektivne informacije o Tibetu so prispele v Slovenijo z odpravami slovenskih alpinistov v Himalajo v šestdesetih letih. Knjiga *Priročnik za vodenje umrlega skozi posmrtna stanja: sodobna interpretacija tibetanske*

knjige mrtvih, izdana leta 1989 v samozaložbi in v prevodu Mirana Mehore in Zorana Kržišnika, je bila prvo tovrstno delo v slovenskem jeziku. Po prevodu svetovno znane avtobiografije Henricha Harrerja *Sedem let v Tibetu* in romana *Tretje oko* angleškega avtorja, ki piše pod psevdonimom Lobsang Rampa, ki sta izšla leta 1991, se je zanimanje širše slovenske javnosti za Tibet in tibetansko kulturo občutno povečalo. Izdajanje knjig s tibetansko tematiko se je nadaljevalo. Največji delež je prispeval dramatik in pesnik Ivo Svetina. Prevedel je: *Zlata kapica: Tibetanski komentarji* iz leta 1993, *Tibetanska knjiga mrtvih* iz leta 1994 in *Trije tibetanski misteriji* iz leta 1998.

Leta 1995 so izšle *Pripovedke s strehe sveta* avtorice Silvestre Rogelj-Petrič, leta 1993 potopis slovenskega svetovnega popotnika Toma Križnarja *Šambala: z biciklom v Tibet*, ki je bil leta 1997 ponatisnjen. Istega leta je izšel v slovenskem jeziku roman Alme Karlin *Modri mesec*. Slovenski alpinist Iztok Tomazin je popisal svoje izkušnje in občutke v knjigah: *Pustolovščina v Tibetu* (1994) in *Iskanje Šambale* (1998). Jani Kokalj, prav tako alpinist, pa v knjigi *Šerpe umirajo počasi* (1996).

V zadnjih letih pa so v Sloveniji izšli še naslednji prevodi: avtobiografija Dalaj Lame *Svoboda v izgnanstvu* (1995), roman *Tibetanci* Stevana Pešiča (1993), *Besede dalajlam: duhovno sporočilo za danes in jutri*, ki jih je zbral Giles Van Grasdorff (1998), knjiga tibetanskega avtorja Norbu Namkhajia *Mala pesem: »Delaj, kot ti je všeč«* (1994), *Votlina prednikov: izzivalna zgodba človeka, ki je spoznal velike skrivnosti življenja in razsvetljenja* Lobsanga Rampe (1999) in *Moč budizma: pogovori z dalajlamo* francoskega avtorja Jeana-Clauda Carriera (1997).

Svojevrsten dosežek je knjiga *Vrelec mladosti: pet tibetanskih vaj pomlajevanja* avtorja Petra Kelderja, priročnik za zdravo počutje in dolgo življenje, ki je od leta 1993 doživela že peti ponatis in celo nadaljevanje v novi knjigi *Vrelec mladosti 2: starodavna skrivnost petih tibetanskih vaj pomlajevanja*, ki je izšla leta 1999.

Bibliografija o Tibetu, tibetanski kulturi in religiji, zbrana v Narodni in univerzitetni knjižnici

- Adam, Leonhard: HOCHASIATISCHE KUNST. Stuttgart, 1923.
 Baumann, Bruno: TIBET, KAILAS, SEIDENSTRASSE: DER DIAMANTENE WEG. Graz, 1989.
 Baumgart, Gert: REISEN IN DIE SANFTE MEDIZIN: VON HOMOOPATHIE BIS OSTEOPATHIE. VON DER BIORESONANZTHERAPIE BIS ZUR TIBETISCHEN MEDIZIN: EINE PRAXISNAHE EINFÜHRUNG IN DIE METHODEN DER NATURHEILKUNDE. Wien; München; Zürich, 1999.
 Bell, Charles: THE PEOPLE OF TIBET, Oxford, 1928.
 Bell, Charles Alfred: ENGLISH - TIBETAN COLLOQUIAL DICTIONARY, Kathmandu, 1989.
 Berner, Charles: PRIROČNIK ZA VODENJE UMRLEGA SKOZI POSMRтна STANJA: SODOBNA INTERPRETACIJA TIBETANSKE KNJIGE MRTVIH. Ljubljana, 1989.
 Bogoslovskij, V... A.: ESSAI SUR L'HISTOIRE DU PEUPLE TIBETAIN OU LA NAISSANCE D'UNE SOCIÉTÉ DE CLASSES. Paris, 1972.
 Brauen, Martin: THE MANDALA: SACRED CIRCLE IN TIBETAN BUDDHISM. Boston, 1998.

- Byron, Robert: *FIRST RUSSIA, THEN TIBET*, Harmondsworth, 1985.
- Carrier, Jean-Claude: *MOČ BUDIZMA: POGOVORI Z DALAJLAMO*, Ljubljana, 1997.
- Clifford, Terry: *TIBETAN BUDDHIST MEDICINE AND PSYCHIATRY: THE DIAMOND HEALING* York Beach (Maine), 1992.
- Collure, Somasiri: *DIE TIBETPOLITIK DER VOLKSREPUBLIK CHINA VON 1951 BIS 1959*, Berlin.
- Csoma de Koros, Alexander: *A GRAMMAR OF THE TIBETAN LANGUAGE, IN ENGLISH. PREPARED, UNDER THE PATRONAGE OF THE GOVERNMENT AND THE AUSPICES OF THE ASIATIC SOCIETY OF BENGAL*, Calcuta, 1834.
- Csoma de Koros, Alexander: *ESSAY TOWARDS A DICTIONARY, TIBETAN AND ENGLISH*, Calcuta, 1834.
- Dalai Lama XIV: *MEIN LEBEN UND MEIN VOLK*, Munchen; Zurich, 1962.
- Dalai Lama XIV: *FREEDOM IN EXILE: THE AUTOBIOGRAPHY OF HIS HOLINESS THE DALAI LAMA OF TIBET*, London, 1990.
- Dalai Lama XIV: *S HUMANOSTJO DO MIRU NA SVETU*, Ptuj, 1990.
- Dalai Lama XIV: *MY TIBET*, Berkeley; Los Angeles, 1990.
- Dalai Lama XIV: *SVOBODA V IZGNANSTVU: AVTOBIOGRAFIJA NJEGOVE SVETOSTI TIBETANSKEGA DALAJ LAME*, Ljubljana, 1995.
- Das, Sarat Chandra: *A TIBETAN-ENGLISH DICTIONARY WITH SANSKRIT SYNONYMS*, Calcutta, 1902.
- David-Neel, Alexandra: *HEILIGE UND HEXER: GLAUBE UND ABERGLAUBE IM LANDE DES LAMAISMUS*, Leipzig; Brockhaus, 1931.
- David-Neel, Alexandra: *MAISTER UND SCHULER: DIE GEHEIMNISSE DER LAMAISTISCHEN WEIHEN*, Leipzig, 1934.
- David-Neel, Alexandra: *MYSTIQUES ET MAGICIENS DU THIBET*, Paris, 1936.
- David-Neel, Alexandra: *WITH MYSTICS AND MAGICIANS IN TIBET*, Harmondsworth, 1938.
- David-Neel, Alexandra: *MISTICI I ČAROBNJACI TIBETA*, Beograd, 1988.
- David-Neel, Alexandra: *TIBET*, Zagreb, 1994.
- Dawa-Samdub, Kazi: *DAS TIBETANISCHE TOTENBUSCH ODER DIE NACHTOD-ERFAHRUNGEN AUF DER BARDO-STUFE*, Olten; Freiburg, 1978.
- Dunham, Caroll: *TIBET: REFLECTIONS FROM THE WHEEL OF LIFE*, New York; London; Paris, 1993.
- Evans Wentz, Walter Yeeling: *TIBETANSKA KNJIGA MRTVIH: POSMRTNA ISKUSTVA U BARDO RAVNI*, Beograd, 1988.
- Evans-Wentz, Walter Yeeling: *CHOD: PRIZIVANJE I POTČINJAVANJE NEČISTIHI SILA U TIBETANSKOM OBREDU*, Beograd, 1988.
- Evans-Wentz, Walter Yeeling: *TIBETANSKA KNJIGA MRTVIH: POSMRTNA ISKUSTVA U BARDO RAVNI*, Beograd, 1989.
- Evans-Wentz, Walter Yeeling: *TIBETANSKA KNJIGA MRTVIH*, Ljubljana, 1994.
- Frisch, Hermann-Josef: *FELIX REIST ZUM DACH DER WELT: BEGEGNUNG MIT HINDUISMUS UND BUDDHISMUS*, Düsseldorf, 1998.
- Fisher, Robert E.: *ART OF TIBET*, New York, 1997.
- Fisher, Robert E.: *L'ART DU TIBET*, Paris, 1998.
- Futterer, Karl: *GEOGRAPHISCHE SKIZZE VON NORD-OST TIBET*, Gotha, 1903.
- Galdanova, Galina Rinčinovna: *LAMAIZM U BURJATI XVIII - NAČALA XX VEKA*, Novosibirsk, 1983.
- Goldstein, Melvyn C.: *NOMADS OF WESTERN TIBET: THE SURVIVAL OF A WAY OF LIFE*, Berkeley; Los Angeles, 1990.
- Govinda, Lama Anagarika: *FOUNDATIONS OF TIBETAN MYSTICISM: ACCORDING TO THE ESOTERIC TEACHINGS OF THE GREAT MANTRA OM MANI PADME HUM*, York Beach (Maine), 1969.
- Govinda, Lama Anagarika: *TIBETANSKA MISTIKA*, Beograd, 1986.
- Govinda, Lama Anagarika: *TIBETANSKA MISTIKA*, Beograd, 1987.
- Grasdorff, Gilles Van: *BESEDE DALAJLAM: DUHOVNO SPOROČILO ZA DANES IN JUTRI*, Ljubljana, 1998.
- Griswold, Alexander B.: *BURMA, KOREA, TIBET*, Baden-Baden; Holle, 1978.
- Griswold, Alexander B.: *BURMA, KOREA, TIBET*, Baden-Baden, 1979.
- Grof, Stanislav: *BOOKS OF THE DEAD: MANUALS FOR LIVING AND DYING*, London, 1994.
- Gronbold, Gunther: *TIBETICA IN DER BAYERISCHEN STAATSBIBLIOTHEK: AUSSTELLUNG ANLASSLICH DES 4. SEMINARS DER INTERNATIONAL ASSOCIATION FOR TIBETAN STUDIES VOM 21. BIS 27. JULI 1985 IN SCHLOSS HOHENKAMMER*, Munchen, 1985.
- Gronbold, Gunter, Autrum-Mulzer: *TIBETISCHE BUCHDECKEL*, Munchen, 1991.
- Gunton, Dennis: *HIMALAYA: TIBET, BHUTAN, LADAKH, NEPAL, SIKKIM, NORDINDIEN, KASCHMIR*, Luzern, 1996.
- Guru Rinpoche: *THE TIBETAN BOOK OF THE DEAD: THE GREAT LIBERATION THROUGH HEARING IN THE BARDO* Boston; London, 1992.
- Gvozdanović, Jadranka: *LANGUAGE SYSTEM AND ITS CHANGE: ON THEORY AND TESTABILITY* Berlin; New York; Amsterdam, 1985.
- Hannah, Herbert Bruce: *GRAMMAR OF THE TIBETAN LANGUAGE: LITERARY AND COLLOQUIAL*, Delhi, 1973.
- Harrer, Heinrich: *SIEBEN JAHRE IN TIBET: MEIN LEBEN AM HOFE DES DALAI LAMA*, Wien, 1953.
- Harrer, Heinrich: *SEVEN YEARS IN TIBET*, New York, 1954.
- Harrer, Heinrich: *SEDEM GODINA U TIBETU: MOJ ŽIVOT NA DVORU DALAJ-LAME*, Novi Sad, 1956.
- Harrer, Heinrich: *SEDEM GODINA NA TIBETU: MOJ ŽIVOT NA DVORU DALAJ-LAME*, Gornji Milanovac; Priština, 1990.
- Harrer, Heinrich: *SEDEM LET V TIBETU: MOJE ŽIVLJENJE NA DALAJLAMOVEM DVORU*, Ljubljana, 1991.
- Harrer, Heinrich: *SEDEM LET V TIBETU: MOJE ŽIVLJENJE NA DALAJLAMOVEM DVORU*, Ljubljana, 1998.
- Havnevik, Hanna: *TIBETAN BUDDHIST NUNS: HISTORY, CULTURAL NORMS AND SOCIAL REALITY*, Oslo, 1989.
- Hedin, Sven: *TRANSHIMALAJA: ENTDECKUNGEN UND ABENTEUER IN TIBET*, Leipzig, 1910.
- Hedin, Sven V.: *ABENTEUER IN TIBET*, Leipzig, 1911.
- Hedin, Sven: *TRANSHIMALAJA: NEUE ABENTEUER IN TIBET*, Lepzig, 1921.
- Hedin, Sven: *TRANSHIMALAJA. MOJI DOŽIVLJAJI U TIBETU*, Zagreb, 1926.
- Hedin, Sven: *GEHEIMNISVOLLES TIBET*, Leipzig, 1943.
- Hein, Ewald: *TIBET - DER WEISE TEMPEL VON THOLING*, Ratingen, 1994.
- Helbig, Madeleine: *KULTURANTHROPOLOGIE UND PSYCHOLOGIE SEXUELLER RITUALE - NAVEN (PAPUA-NEUGUINEA) UND TANTRA (ALTES INDIEN, NEPAL, TIBET)*, Berlin, 1991.
- Henss, Michael: *MUSTANG, TIBETISCHES KÖNIGREICH IM HOHEN NORDEN NEPALS: EIN REISEFÜHRER MIT LANDES- UND KULTURKUNDE*, Ulm, 1993.
- Henss, Michael: *MUSTANG, TIBETISCHES KÖNIGREICH IM HOHEN NORDEN NEPALS: EIN REISEFÜHRER MIT LANDES- UND KULTURKUNDE*, Ulm, 1994.
- Hermanns, Matthias: *HIMMELSTIER UND GLETSCHERLOWE: MYTHEN, SAGEN UND FABELN AUS TIBET*, Eisenach; Kassel, 1955HeyuA GENERAL SURVEY OF TIBET, Beijing, 1988.
- Hudales, Oskar: *TIBET, STREHA SVETA*, Ljubljana, 1955.
- Hummel, Siegbert: *GESCHICHTE DER TIBETISCHEN KUNST*, Leipzig, 1953.
- Huc Évariste-Régis: *SOUVENIRS D'UN VOYAGE DANS LA TARTARIE ET LE THIBET, PENDANT LES ANÉES 1844, 1845, 1846, Paris, 1862-1868*.
- Jun, Zhou: *TIBET: NO LONGER MEDIAEVAL*, Beijing, 1981.
- Karlin, Alma: *MODRI MESEC*, Ljubljana, 1997.
- Kelder, Peter: *VRELEC MLADOSTI: PET TIBETANSKIH VAJ POMLAJEVANJA*, Ljubljana, 1993.
- Kelder, Peter: *VRELEC MLADOSTI: PET TIBETANSKIH VAJ POMLAJEVANJA*, Ljubljana, 1994.
- Kelder, Peter: *VRELEC MLADOSTI: PET TIBETANSKIH VAJ POMLAJEVANJA*, Ljubljana, 1995.
- Kelder, Peter: *VRELEC MLADOSTI: PET TIBETANSKIH VAJ POMLAJEVANJA*, Ljubljana, 1996.

- Kelder, Peter: VRELEC MLADOSTI: PET VAJ S POSEBNO MOČJO, Ljubljana, 1997.
- Kelder, Peter: VRELEC MLADOSTI: PET TIBETANSKIH VAJ POMLAJEVANJA, Ljubljana, 1998.
- Kellermann, Bernhard: POT BOGOV. PO INDIJI, MALEM TIBETU IN SIAMU, Ljubljana, 1931.
- Kitanović, Branislav: TIBETSKE NARODNE BAJKE, Beograd, 1979.
- Kokalj, Jani: ŠERPE UMIRAJO POČASI, Kranjska Gora, 1996.
- Kozlov, Petr Kuz'mič: MONGOLIJA I KAM: TREHLETNEE PUTEŠESTVIE PO MONGOLII I TIBETU: (1899-1901 GG.) Moskva, 1947.
- Križnar, Tomo: ŠAMBALA: Z BICIKLOM V TIBET, Ljubljana, 1993.
- Križnar, Tomo: ŠAMBALA: Z BICIKLOM V TIBET, Ljubljana, 1997.
- Landor, Henry S.: AUF VERBOTENEN WEGEN: REISEN UND ABENTEUER IN TIBET, Leipzig, 1905.
- Levine, Norma: BLESSING POWER OF BUDDHAS: SACRED OBJECTS, SECRET LANDS, Shaftesbury; Rockport; Brisbane, 1993.
- Loper, Norbert: PISMA TIBETANSKIH MUDRACA, Beograd, 1986.
- Maraini, Fosco: PRIMA DELLA TEMPESTA: TIBET 1937 E 1948, Arcidosso, 1990.
- Matisoff, James A.: THE DICTIONARY OF LAHU, Berkeley, 1989.
- Milaraspa: MILAREPA, Beograd, 1985.
- Milaraspa: MILAREPA, Beograd, 1989.
- Mullin, Glenn H.: DEATH AND DYING: THE TIBETAN TRADITION, London, 1987.
- Ngapo, Ngawang Jigmei: TIBET, New York, 1984.
- Ngapo, Ngawang Jigmei: TIBET, Luzern, 1986.
- Ngapo, Ngawang Jigmei: TIBET, Milano, 1988.
- Ngapo, Ngawang Jigmei: TIBET, Paris, 1988.
- Ngapo, Ngawang Jigmei: TIBET, Paris, 1989.
- Norbu, Namkhai: THE CRYSTAL AND THE WAY OF LIGHT: SUTRA, TANTRA AND DZOGCHEN, London, 1987.
- Norbu, Namkhai: DZOGCHEN: DER URSPRÜNGLICHE ZUSTAND, Frankfurt am Main, 1989.
- Norbu, Namkhai: MALA PESEM: »DELAJ, KOT TI JE VŠEČ«, Dravograd, 1994.
- Norbu, Thinley: THE SMALL GOLDEN KEY: TO THE TREASURE OF THE VARIOUS ESSENTIAL NECESSITIES OF GENERAL AND EXTRAORDINARY BUDDHIST DHARMA, Boston; London, 1993.
- Padma Sambhava: THE TIBETAN BOOK OF THE DEAD: AS POPULARLY KNOWN IN THE WEST, KNOWN IN TIBET AS THE GREAT BOOK OF NATURAL LIBERATION THROUGH UNDERSTANDING IN THE BETWEEN, New York, 1994.
- Pešić, Stevan: TIBETANCI, Ljubljana, 1993.
- Polo, Marco: MARKO POLO. ZV. 4, OD TIBETA DO MONGOLJE, Beograd, 1984.
- Rangdrol, Tsele Natsok: LAMP OF MAHAMUDRA: THE IMMACULATE LAMP THAT PERFECTLY AND FULLY ILLUMINATES THE MEANING MAHAMUDRA, THE ESSENCE OF ALL PHENOMENA, Boston; Shaftesbury, 1989.
- Rawat, Indra Singh: INDIAN EXPLORERS OF THE 19TH CENTURY: ACCOUNT OF EXPLORATIONS IN THE HIMALAYAS, TIBET, MONGOLIA AND CENTRAL ASIA, New Delhi, 1973.
- Rawson, Philip: SWIETY TYBET, Warszawa, 1994.
- Rhie, Marilyn M.: WEISHEIT UND LIEBE: 1000 JAHRE KUNST DES TIBETANISCHEN BUDDHISMUS, Bonn; Köln, 1996.
- Rinbochay, Lati: SMRT, MEDUSTANJE I PONOVRNO ROĐENJE: U TIBETANSKOM BUDIZMU, Zemun, 1988.
- Rockhill, Will. Woodville: DIARY OF A JOURNEY THROUGH MONGOLIA AND TIBET 1891-1892, Washington, 1894.
- Rogelj - Petrič, Silvestra: PRIPOVEDKE S STREHE SVETA: TIBETANSKE PRIPOVEDKE, Ljubljana, 1995.
- Schafer, Ernst: ERNST SCHAFFER'S FORSCHUNGSREISE DURCH TIBET, Berlin, 1938.
- Schulemann, Gunther: GESCHICHTE DER DALAI-LAMAS, Leipzig, 1958.
- Schwartz, Ronald D.: CIRCLE OF PROTEST: POLITICAL RITUAL IN THE TIBETAN UPRISING, New York, 1994.
- Sogyal Rinpoche: THE TIBETAN BOOK OF LIVING AND DYING, London, 1993.
- Sogyal Rinpoche: TIBETANSKA KNJIGA ŽIVLJENJA IN UMIRANJA, Ljubljana, 1998.
- Strasser, Roland: MONGOLEN, LAMAS UND DÄMONEN: REISEBERICHTE AUS TIBET UND DER MONGOLEI, Berlin, 1932.
- Strong, Anna Louise: TIBETAN INTERVIEWS, Peking, 1959.
- Strong, Anna Louise: WHEN SERFS STOOD UP IN TIBET, Peking, 1960.
- Svetina, Ivo: TIBETANSKA KNJIGA MRTVIH: SMRT, SANJE, ROJSTVO, Ljubljana, 1992.
- Svetina, Ivo: ZLATA KAPICA: TIBETANSKI KOMENTARJI, Ljubljana, 1993.
- Svetina, Ivo: TRIJE TIBETANSKI MISTERIJI, Ljubljana, 1998.
- Šmitek, Zmagor: SREČEVANJA Z DRUGAČNOSTJO, Ljubljana, 1995.
- Thomas, Lowell: THE SILENT WAR IN TIBET, London, 1960.
- Thompson, Thomas: WESTERN HIMALAYA AND TIBET, London, 1852.
- Tomazin, Iztok: PUSTOLOVŠČINA V TIBETU: SMUČANJE Z OSEMTISOČAKA, Ljubljana, 1994.
- Tomazin, Iztok: ISKANJE ŠAMBALE, Tržič, 1998.
- Tucci, Giuseppe: TIBET, München, 1979.
- Vostrikov, Andrej Ivanovič: TIBETSKAJA ISTORIČESKAJA LITERATURA, Moskva, 1962.
- Waddell, Laurence Austine: BUDDHISM & LAMAISM OF TIBET: WITH ITS MYSTIC CULTS, SYMBOLISM AND MYTHOLOGY AND IN ITS RELATION TO INDIAN BUDDHISM, New Delhi, 1979.
- Yang, Shuwen: BUDDHIST THANG-KA ART OF TIBET: THE BIOGRAPHICAL PAINTINGS OF PHAGS-PA Beijing; Lhasa, 1987.
- Zagorčić, Zoran: TIBETANSKE LEGENDE, Beograd, 1988.
- Zischka, Anton: AZIJSKI DIVJI ZAPAD: SPREMEMBE V ZAHODNI KITAJSKI, TIBETU, MONGOLIJI IN SIBIRIJI Ljubljana, 1960.
- Zukovskaja, N ...L.: LAMAIZAM I RANI OBLICI RELIGIJE, Beograd, 1986.
- ALPHABETUM TANGUTANUM SIVE TIBETANUM, Romae; Roma, 1773.
- CONCERNING THE QUESTION OF TIBET, Peking, 1959.
- DER WEG NACH SAMBHALA, München, 1915.
- MAHAMUDRA, Beograd, 1985.
- MAHAMUDRA, Beograd, 1989.
- MARCO POLO, Ljubljana, 1983.
- MILARASPA: TIBETISCHE TEXTE, Hagen i. W.; Darmstadt, 1922.
- O TIBETSKOM VOPROSE, Peking, 1959.
- TIBET: MYTH VS. REALITY, Beijing, 1988.
- TIBET HEUTE, Peking, 1974.
- TIBETANS ON TIBET, Beijing, 1988.
- TIBET DARF NICHT STERBEN: EIN BUDDHISTISCHES LAND SUCHT DIE BEFREIUNG Hamburg, 1992.
- VRELEC MLADOSTI 2: STARODAVNA SKRIVNOST PETIH TIBETANSKIH VAJ POMLAJEVANJA, Ljubljana, 1999.
- VRT LOTOSA: DREVNI TIBETANSKI TEKSTOVI, Krusevac, 1983.
- Z ODORIKOM PORDENONSKIM NA KITAJSKO IN V TIBET, Ljubljana, 1931.